

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

351.758

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszám

351.758, 1316

Szerző:

Cím: *A megszelídített éjszaka*

Forrás:

Budapesti Hírlap

Bp.
(Hely)

1916 III 17
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A megszelídített éjszaka.

— A záróra életbelépett. —

Budapest, márc. 16.

Budapest — a mi hosszú évtizedek óta nem esett meg véle: korán ment aludni. Március tizenhatodikát irták s ennek a napnak éjszakáján szordinót tettek az egész országra, nemcsak minden hegedüre, de minden városra, falura és emberre is, a kinek még kedve és szive volt hangos dallal, tivornyaszóval fölvernii az éjjel csendjét. Ma, a mikor megnéztük és láttuk is, mily természetességgel, sőt közömbösen vette tudtul a tömeg az új rendet: azon tűnődünk inkább, miért csak most jött ez a változás, semmint azon, hogy miért is jött egyáltalában. S két-három nap múlva a legmegrögzöttebb korhely is elismeri majd, hogy a legkevesebb, a mit a jóízlés, meg az emberi együttérzés nevében az ország tehetett, az önmegtartóztatás, hogy a míg köröskörül talán estétől reggelig küzdemek, véreznek és meg is halnak, a kik a legjobbak közöttünk, az itthonmaradottak se kurjongathassák estétől reggelig, hogy — sose halunk meg.

A mai estről itt adjuk tudósításunkat:

Közlekedés éjjel után.

Eddig az ezernyi kávéház és mulatóhely rengeteg közönsége nem egyszerre távozott és igyekezett hazá. hanem kisebb tömegekben s ezzel a főváros fogvatékos közlekedésében nem okozott nagyobb mértékű torlódást. Mától fogva azonban minden valószínűség szerint éjjel után egy óra tájban akkora lesz a hazaigyekvő közönség, hogy a szolgálatban lévő villamos és bérkocsi tábor nem győzi majd a forgalmat. S a helyzet ugyanez marad a jövőben is, ha a közlekedő vállalatok s az illetékes hatóságok

nem tesznek megfelelő intézkedést. Ez ügyben ma kérdést intéztünk a közúti villamos igazgatóságánál s ott ezt a felvilágosítást kaptuk:

A Közúti villamos igazgatósága, mintegy tíz nap óta fokozott éjszakai forgalmat bonyolít le és a rendesen több kocsi jár. Példának okáért éjjel után félegykor még indul villamos a Nyugoti pályaudvartól Obudára — a 77-es — és Budára a 7-es. továbbá a Váci körútról ugyancsak félegykor indul villamos Újpestre is.

A Közúti igazgatóság maga is azt várja, hogy a záróra következtében az éjszakai forgalom képe megváltozik. Hogy milyen lesz a helyzet, előre nem tudni s éppen ezért az igazgatóság máától fogva megfigyelheti az éjszakai forgalmat. Azt már régtől tudják, hol keresi a villámot a legnagyobb tömeg ezekre a pontokra rendelték ki az ellenőröket, hogy személynél győződjenek meg a helyzetéről. Ilyen hely a Nagymező-utca és Podmaniczky-utca találkozására, a hol az orfeumok közönségének jórésze keres villámot, továbbá a Bazilika környéke, valamint a Lipót-körút s még néhány más pont, a hol éjszaka mindig nagy a forgalom. A megfigyelés és tapasztalat eredménye szerint intézkedik majd a Közúti éjszakai villamosok számának szaporításáról.

A közönség érdeke semmiesetre sem szenved majd esőrbulást, bár a villamos társaságnak arra ügyelni kell, hogy személyzetének munkaerejéve takarékoskodják. Az alkalmazottak száma természetesen kisebb, mint volt s ennél fogva ügyelni kell arra, hogy az emberek pihenő idejé meg ne nyírbálják.

Beszéltünk a bérkocsis ipartársulat elnökével, a ki ezeket mondotta:

A háboru a korai záróra nélkül is igen nagy változást hozott a budapesti bérkocsi iparban. Éjszaka már eddig is aránylag csak igen kevés bérkocsi teljesített szolgálatot, a minek főként a rosszul táplált lovak gyöngesége volt az oka. Mától kezdve még kevesebb bérkocsi lesz éjszaka az utcán, a rendőrség engedelmével ezentúl körülbelül hat

madrésze marad otthon azoknak a kocsiknak, a melyek eddig éjszakai szolgálatra voltak kötelesek.

Az, hogy kevesebb lesz a bérkocsi éjszaka, nem okoz majd kényelmetlenséget. Észrevehet forgalom eddig sem volt éjszakai egy óra után, ezért a kik ez időpontnál tovább mulattak, ugyanis a kávéházakban, vagy más helyiségekben maradtak — reggelig. Éjszaka a kocsikra nem is a pompoknak van szükségük. Ellenkezően: orvosok, betegek s más ügyesbajos emberek szorulnak erre a közlekedő eszközre, a mi most annyival is fontosabb, hogy késő éjszaka nemcsak villamos, de automobil sincsen.

A Nagymező-utcában.

A Nagymező-utca a gerincvonala a mulató Budapestnek. Itt van a két legnagyobb orfeum, itt sorakozik egymás mellett a sok kisebb-nagyobb kávéház, a melyben minden sokkal fontosabb, mint a kávé. Késő éjszakai órákban itt elevenebb és foként derüesebb az élet; semmint bármely főútvonalon fényes délután s a kinek kedve telnek abban, hogy minden éjszakáját ebben az utcában töltsse el, akár azt hihetné, hogy a magyar fővárosban örökös a farsang...

Igy volt ez — ma éjszakáig. Ezen az éjszakán meglátogatta a szigorúság angyala Budapestnek ezt a zenés, dalos, táncos, néha duhaj táját és eloltotta a villamos lángokat és közepén kettészakította a hangos nótát. A kép azonban nemcsak éjjel után változik meg, hanem már a kora esti órákban. A Jardin d'Hiver, magyaros nevén: a Télkert hatalmas fekete portása ma már hét óra után, tehát egy órával korábban állott oda a bejáráshoz, hogy töredezett magyar beszéddel köszöntse az érkezőket.

Bementünk a Télkert nézőterére. Már nyolcra járt az idő, ám a közönségnek még csak egy töredéke foglalta el a helyét. Beszéltünk az igazgatóval, a ki ezekben mondotta el a zárórával járó gyökeres változásokat:

(Hely)
— Mától fogva nyolcadfél óraker kezdjük az előadást és tizenkét óra előtt végezzük. A közönséget természetesen nehéz lesz hozzászoktatni az új rendezéshez s hogy ez könnyebben sikerüljön, egészen megváltoztatjuk a műsor rendjét. Eddig a leggyöngébb számokat tettük a program elejére s a közönség keveset vesztett azzal, ha későn érkezett. Ezentúl a legjobb számokkal kezdjük az estét, hogy a közönséget a korai jövetelhez hozzászoktassuk. Ma például, noha nyolc óra, már egy igen szép ballettel adtunk.

— Tervünk az, hogy az *etablismánt* lehetőleg színházaszerűvé tegyük. Minél több szép kis-darabot, józenéjű operettet játszunk és általában arra törekszünk, hogy a műsor magyar részét minél művészebbé, vonzóbbá tegyük.

— A korai záróra intencióját a magunk részéről annyira komolyan vesszük, hogy a rendes előadás után nem is nyújtunk más látnivalót. A szokásos parket-táncot is elhagyjuk. A mikor az előadás végén legördül a függöny, a közönség a színház részéről nem kap egyebet. A kinek tetszik, ott marad; pezsgőt, bort, ennivalót kaphat tetszése szerint, de a mi a maradásra, a mulatásra a színház részéről ösztönöznénk, nem lesz egyáltalán semmi. És éppen ez a lényege az új rendnek.

Jártunk a *Fővárosi Orfeumban* is. Itt eddig is nyolc óraker kezdtek az előadást, e téren tehát nem történt változás. Az előadás most is addig tart, mint azelőtt, csupán a mellékes tánchelyiségben nagy az átalakulás. Eddig az orfeumi előadás után kezdtek a táncot, tehát tizenkét óra tájban, mátol kezdve már fél tíz óraker kezdődik a tánc, vagyis ebben a helyiségben más publikumra számítanak, mint a mely az orfeum nézőterét megtölti.

Az éjszakázók egyik legismertebb helyiségét, az *Erdélyi mintavendéglőt* gyökeresen átalakítja az új rend. Itt eddig tíz óra után kezdődött az élet, a mely késő éjszaka és kora hajnalban jutott el csúcspontjára. Ma már csökkentették a személyzetet s a

mint a pincér mondotta: az egész üzemet redukálták. A helyiség törzsvendégei — mint valami félig komoly, félig borus torra — ma is fölvonultak s némi ünnepies meghatottsággal búcsuztak a fehér asztaloktól, a melyek mellől hosszú évek ezerésgy éjszakáján sohasem fogyott el a vidám női kacagás. Hogy az a kacagás gyakran rekedtes volt s a kedv, a mely megszólaltatta, hamis és üzletszerű, itt, a szesz mámorfelhőzetében nem csökkentette a vidámságot...

Egy óra lett...

A márciusi éjszaka langyos volt, szinte meleg. A szél puha kézzel simogatta a házakat, embereket. A köruton végesvégig csölgtek a kávéházi ablakok. Minden lámpa égett, minden zug, sarok, szöglet fönyességben fürdött, hiszen a lámpák éjjelután egy óraker amugy is lehunyják a szemüket. Az asztalok mellett, a lámpák alatt emberek ültek. Pesti emberek; lovagja a pesti éjszakáknak, álmodói azoknak a bizarr meséknek, a mik szájról-szájra járnak, de sohasem olvasni schol...

Az Andrassy-uton, meg az Erzsébet-köruton, a hol az éjszakai élet ütkött, ma is olyan volt minden mint tegnap, tegnapelőtt, mint a hogy tavaszi éjszakákon szokás. Hullámos rajokban mentek az emberek, szétfoszlottak, elnyelte őket a kávéház...

Az órák pedig multak. Közömbösen, egyformán, unalmasan. Senki sem beszélt arról, a mi jönni fog, mindenki tudta, mindenki elkészült rá. Csak néhány sohasem látott műkedvelő csaltogtatta az óráját a márványasztal alatt, mintha nehezen várta volna azt a bizonyos időt, a mikor a kismutató csendes sétalással eléri az egyet. Jó nyárspolgárok, tízkor fekvők voltak. Mintha egy nagy kivégzés nézőközönsége jöttek volna.

A Newyorkba meg a többibe eljöttek a törzs-

vendégek. A lumpok, fáradt bohémek, muszáj-éjszakások, Hallgattak, olvastak, vagy beszélgettek. Háromnegyed egyre hajlott az idő, a mikor a főpincér elkezdte sétáját az asztalok előtt. Tíz perc alatt megvolt minden. A fizetés, a borralaló, a búcsu, a kabát és a sétabot. A tüzigény lecsappantotta a sarokban a villámslámpa kapcsolóját s az izzó gömbök kihültek. Elsötétedtek. Egyik asztal a másik után fuladt a sötétbe. És csendesen kísértáltak az emberek. A vasfüggöny haragosat csörömpölt, a kávéház csendes lett, üres. És véges-végig a köruton csoportok szállingóztak, vagy áldogáltak. A szájakon mint valami kísértet megjelent az unos-unfalanig hallott kérdés:

— Most hová menjünk?

Még tegnapelőtt nem volt nehéz megfelelni rá, De ma csak egy válasz volt:

— Haza...

És megindultak. Az ajtónál azonban megálltak, megtorlódtak. Az utcasarkokon (melyik sarkon ne volna kávéház?) megálltak. Tömegek, csoportok se-reglettek össze a kávéház mértéke szerint. Csak most látta az ember, mekkora volt az éjszakai élet Budapesten. Az Erzsébet-körut olyan volt, mint este kilenc óraker. A kávéházból kivert tömeg meglölte a gyalogjárót és hullámszótt, hömpölygött, mint a vizár, a mely szétfolyik és keresi elhagyott medrét. Az arcokon ezerféle kifejezés ült. A dilettáns éjszakázók nevettek, kacagtak, beintgettek az elhagyott kávéházba, de a professzionisták mintha szomorúak lettek volna. Mintegy hangtalan parancsra egyszerre csak fölrobogtak a bérkocsik. Csörtetve, zakatolva gurultak végig a köruton, a hol még félkettőig sem tudott csozlani a tömeg. A kávéház ajtajában a pincérek megfordították a kulcsot. Kisült, hogy olyan kávéházajtó is van, a minek zárja sin-

csen. A jó öreg Newyorkot láncsal lakatolták le. És úgy festett ez az improvizált zár az ajtón, mintha bilincs lett volna. * * *

Rendőri tudósítónk jelentése.

A rendőrség éjjelután megkezdte ellenőrző munkáját, de dolga — legalább az eddig látható jelek szerint — nem igen akadt. A közönség minderrünnen idejében távozott s eddig úgy tudjuk, hogy csupán egy helyen kellett *Fürük* fogalmazónak az embereket távozásra felszólítani.

A Nagymező-utcát egy órakor óriás tömeg lepte el, a mely a távozó éjszakai párokat éljenzéssel fogadta és kísérte el. Éjjel után két óráig rendzavarás sehol sem történt.

Néhány kivétel.

A főkapitánysághoz több kérvény érkezett kávé-sok és vendéglősök részéről, hogy korábban, tehát öt óra előtt nyithassanak. A rendőrség eddig két kávésnak engedte meg a korábbi nyitást. Megengedte a vásárcsarnokkal szemben lévő *Holstein*-kávéháznak, a hol a vásárcsarnoki árusok és kofák szoktak gyülekezni és a Rudolf-köparton lévő *Tözsde*-kávéháznak, a mely a dunai gabonamunkások gyülekező helye. Ezekben a helyeken öt óra helyett, három órakor nyithatják ki az üzletet, azonban öt óráig a teához való rum kivételével semmiféle szeszes italt kiadni nem szabad.